

Eörsi László: A spanyolfal mögött

Az idén jelent meg Kőrössi P. József kötete, *Naplóromok (Ücsörgünk a kávéházban Réz Palinál, Kossuth Kiadó)* címmel, amelyről Kardos András és Török András is írt kritikát. A bírálóknak abban is igazuk van, hogy az opus, még a pletykás hangvételen túlmenően, több helyen kifejezetten ízléstelen. – Eörsi László reflexiói Kőrössi P. József *Naplóromok* című kötetéhez.

Az idén jelent meg Kőrössi P. József kötete, *Naplóromok (Ücsörgünk a kávéházban Réz Palinál, Kossuth Kiadó)* címmel, amelyről [Kardos András](#) és [TörökAndrás](#) is írt kritikát.

Mint ismeretes, a múlt évtizedben Kőrössi Réz Pállal folytatott beszélgetéseit emlékezetből feljegyezte, és tíz év múlva ebből készült a kötet. Kardos, Török András kritikájával és Várady Szabolcs (Kőrössi kötetének borítóján olvasható) felvetésével teljes mértékben egyetértek. „Pali hajlamos volt élesen és sokszor elnagyoltan

ítélkezni, de ami a négy fal közt hangzik el, az másképpen szólal meg kinyomtatva, rosszabb képet fest a beszélőről a valóságosnál” – írta Várady. Forrásmegjelölés nélkül, bulvárosan, „spanyolfal mögül kukkolva” (Török András) „zaftos bombasztikusságokkal” (Kardos) szórakoztatják a nagyérdemű publikumot.

És épp a fentiek miatt nem érthetek egyet Nádas Péterrel, aki szerint e kötet „nagyon érdekes forrásmunka”, amely átsegíti „azokon a helyeken is, ahol lábjegyzet nélkül elveszett” lenne. (Nádas ajánlása szintén Kőrössi kötetének borítóján található.)

A bírálóknak abban is igazuk van, hogy az opus, még a pletykás hangvételen túlmenően is, több helyen kifejezetten ízléstelen.

Az alábbiakban már csak az **Eörsi Istvánnal** kapcsolatos részeket hozom szóba. Sokan tudják, hogy Kőrössi szoros baráti-, munkakapcsolatot tartott **Eörsivel**, amit mi sem bizonyít jobban annál, hogy a rendszerváltás óta rendre ő adta ki a köteteit. (Mellesleg időnként mi is együtt dolgozunk – épp a napokban jelentette meg kiadója a kötetemet.)

Ismert, hogy Réz Pál – Kőrössivel ellentétben – nem kedvelte **Eörsit**. Érdekes lett volna megtudni, miért nem, ám erről csak homályos utalásokat találunk. Miért tartotta rossz írónak? Mert börtönkötetében „nem volt képes jól megírni”, a magánéleti problémáját. Hogy ebben igaza van-e vagy sem, arról bárki véleményt formálhat (*Emlékezés a régi szép időkre*. Noran 2016. 3. kiadás, 339-343.).

Eörsivel kapcsolatban leghálásabb témának messzemenőig a kiszabadulás előtti (1959-60) magánélete bizonyult.

A történet lényege a következő:

1960. március 20-án felesége, Pártos Vera a beszélőn közölte vele, hogy április 4-én amnesztiával szabadulni fog. És ekkor elárulta, hogy egy ideig kapcsolatot tartott fenn egy férfival, „akinek nagy szüksége volt őrá”. Már csak néhány napig kellett volna megbirkóznia ezzel a „rá rótt teherrel”, ám az utolsó pillanatban kihúzták a szabadulók listájáról. Ez „elszabadította benne a poklot”, s már azt is lehetségesnek tartotta, hogy a jogerős ítélet alapján 1964-ig a börtönben marad. Fél éven belül szabadult, ám a házassága hamarosan válságos helyzetbe került...

Kőrössi kötete – a fentieken túlmenően – számos szempontból támadható. Legtalányosabb talán az, hogy a 61. oldalon szerző (2004 januárjában) meséli el a történetet Réznek, amelyet a „mester” a 149. oldalon (másfél év múlva) lényegileg megismétel. Ez kirívó szerkesztési baklövés, pedig többen, közöttük nem kisebb irodalmárok, mint Barna Imre, Várady Szabolcs, Parti Nagy Lajos vagy Lator László is segítettek a szerzőnek.

Anekdótát vagy akár pletykát főképpen akkor van értelme közrebocsátani, ha még nem ismert, vagy új elemekkel kibővíthető. Ebben az esetben szó sincs semmiféle novumról, legalábbis, ami a tényeket illeti. Mindkét szövegrész teljes mértékben az **Eörsi** által leírtakon alapszik, ám gyakoriak tévedések, a hibák. Vajon mi akadályozta meg a szerzőt a tájékozódásban?

Tehát:

61. oldal: **Eörsi** nem hat évet ült, hanem három és felet (1956. december 9.–1960. augusztus 20.). Feleségét nem Pásztor Verának hívták, s nem könyvtáros, hanem jól ismert tanár volt.

62. oldal: „Amikor Pista kijött, ki tudja, hogy rendezték el egymás között.” Pontosan lehet tudni, hogy nem tudták megoldani a válságot, elváltak.

„Vera nagyon gyorsan megbetegedett és meghalt.” Akkoriban valóban megbetegedett, de pár hónap múlva meggyógyult; bár nagyon fiatalon, de mégiscsak 1982-ben halt meg.

149. oldal: **Eörsi** nem négy-öt évet raboskodott, hanem három és felet (lásd feljebb). Nem kilenc, hanem nyolc évre ítélték. **Eörsi** börtönévei idején Pártos Verát nem öt évvel későbbi férje, Kováts Albert hódította meg (egyébként Kovátsot is a bebörtönözték; **Eörsi** a kötetében „Múvi”-nek nevezi), hanem a számomra ismeretlen Unden Tibor, aki „kiválóan értett a nők elcsábításához”, ahogy ezt közös barátjuk, N. Sándor László újságíró mondta el nekem.

Lám, most én is pletykálkodtam, de legalább valami újat...

Eörsi László

Előzmény:

2019.07.30. (714.szám) Vademecum Hírlevél, Török András: Kőrössi P. József: Naplóromok (Ücsörgünk a kávéházban Réz Palinál)

2019.09.28.litera.hu, Kardos András: Nem értem Nádás Pétert